

POSTANOWIENIE

18 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 18 grudnia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A.S. i I.S.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z 30 października 2024 r., I ACa 273/23,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. zasądza od Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz A.S. i I.S. po 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 29 grudnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz A.S. i I.S. bliżej określone kwoty wyrażone w polskich złotych i we frankach szwajcarskich z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (pkt I) oraz zasądził od pozwanego na rzecz powodów koszty procesu (pkt II).

Wyrokiem z 30 października 2024 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację pozwanego (pkt I) i zasądził od niego na rzecz każdego z powodów koszty postępowania apelacyjnego (pkt II).

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia wywiódł pozwany bank, zaskarżając je w całości. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący wskazał na jej oczywistą zasadność w zakresie „art. 22¹ k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, skutkujące ustaleniem, że powód posiada status konsumenta w ramach spornej umowy kredytu i w konsekwencji zastosowanie art. 385¹ § 1 i 2 k.c. wobec podmiotu, do którego nie ma zastosowania ochrona przewidziana w tym przepisie w sytuacji, gdy powód nigdy nie przeznaczył kredytowanej nieruchomości na cele mieszkaniowe, do dnia dzisiejszego działka pozostaje niezabudowana i znajduje się o blisko 150 km od ośrodka życiowego”.

Ponadto zdaniem skarżącego Sąd Apelacyjny naruszył dyspozycję art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 5 i art. 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przed podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej i źle orzekł o roszczeniu odsetkowym należnym powodowi.

Skarżący wniósł również o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, wywołujące rozbieżne oceny prawne, które powiązał m.in. z możliwością abstrakcyjnej kontroli postanowień umowy w przypadku całkowitej, przedterminowej spłaty kredytu; możliwością zastąpienia abuzywnych postanowień umowy odesłaniem na mocy art. 358 § 2 k.c. do obiektywnych mierników wysokości świadczenia takich, jak kurs średni NBP; a także powiązanego z pytaniem czy dopuszczalne i skuteczne jest podniesienie przez pozwanego nieuznającego powództwa w zakresie roszczenia o ustalenie nieistnienia umowy kredytu indeksowanego - w ramach kaskadowej linii obrony - zarzutu potrącenia swojej wierzytelności na wypadek ustalenia nieistnienia stosunku prawnego z powodu nieważności całej umowy kredytu przez sąd badający sprawę, w tym w szczególności przy uwzględnieniu zagadnienia czy

zgłoszony w toku sprawy procesowy zarzut potrącenia - oparty o dyspozycję art. 203¹ k.p.c. - wywiera jednocześnie skutki o charakterze materialnoprawnym i procesowym bez konieczności składania jakiegokolwiek dodatkowego oświadczenia o potrąceniu o charakterze materialnoprawnym, a także zagadnienia odnoszącego się do momentu postawienia w stan wymagalności roszczenia restytucyjnego pozwanego banku (o zwrot wypłaconego kapitału) istniejącego względem powoda, stanowiącego podstawę zgłaszanego zarzutu potrącenia, wynikającego z ustalenia nieistnienia stosunku prawnego z powodu nieważności całej umowy kredytu, przy uwzględnieniu tzw. teorii bezskuteczności zawieszanej, o której mowa w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21.

Powodowie w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniesli o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W art. 398⁹ § 1 k.p.c. ustawodawca zawarł zamknięty katalog przesłanek, na podstawie których Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, skarga kasacyjna będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Skarżący nie zdołał wykazać, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Wniosek o przyjęcie skargi na tej podstawie nie został bowiem przez powoda należycie uzasadniony. Obowiązkiem skarżącego było przedstawienie wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym z powołaniem na argumenty mieszczące się w zakresie kognicji Sądu Najwyższego, wykazałby, że zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej

wykładni i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. Pozwany tymczasem w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęciu skargi kasacyjnej na ww. podstawie zawarł jedynie lakoniczne uzasadnienia, wraz z odesłaniem do poczynionych dalej rozważań uzasadnienia zarzutów skargi. Skarżący nie dostrzegł tym samym, że nie jest rolą Sądu Najwyższego poszukiwanie na łamach skargi kasacyjnej argumentów dla jej przyjęcia do rozpoznania.

W tym kontekście szczególnie uwydatnia się nieuzasadnione stanowisko skarżącego o tym, aby pozbawić powodów statusu konsumentów jedynie z tego względu, że dotychczas nie zabudowali własnej nieruchomości stanowiącej część powierzchni ziemskiej i tylko z tego powodu odmówić im ochrony gwarantowanej przez sądy orzekające w sprawach podobnych, tj. których przedmiotem jest wadliwość postanowień umownych umów kredytów *de facto* uzależniających wysokość świadczenia od kursów walut obcych.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że podnoszone przez skarżącego kwestie nie świadczą w żadnej mierze o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, ale stanowią niedopuszczalną polemikę ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd w zaskarżonym orzeczeniu. Stwierdzając w sprawie konsumencki charakter umowy, wbrew twierdzeniom skargi, Sądy *meriti* nie naruszyły dyspozycji żadnego z obowiązujących przepisów prawa materialnego. Zwłaszcza, że w toku procesu nie wykazano, aby umowa mogła mieć charakter związany z jakąkolwiek działalnością zawodową i gospodarczą powodów. O oczywistej zasadności skargi nie może świadczyć także odmienna niż dokonana przez Sądy ocena kwestii daty, od której w sprawie należne są powodom odsetki od roszczenia głównego.

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera ponadto dostatecznych argumentów dla uznania, że w sprawie zachodzą przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest natomiast zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się

w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Wskazane przez skarżącego przepisy oraz przedstawione zagadnienia prawne nie czynią zadość tym wymaganiom. Nie rozważając ponownie wszystkich podnoszonych przez skarżącego kwestii, które jak zaznaczano powyżej, stanowiły już przedmiot wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego, były szczegółowo i wyczerpująco omawiane, należy zauważyć, że Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że niedozwolone są postanowienia umowne pozostawiające możliwość ustalenia kursu CHF, a tym samym wysokości świadczeń stron, arbitralnej decyzji jednej z nich; takie postanowienie umowne uznawane jest za niedopuszczalne w każdej sytuacji (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21).

Analogicznie oceniane są przez Sąd Najwyższy klauzule przeliczeniowe w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej, jako określające główne świadczenie stron (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; podobnie w orzecznictwie TSUE, por. wyroki: z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Kásler i Káslerné Rábai, pkt 49-50; z 26 lutego 2015 r., C-143/13, Matei, pkt 54; z 23 kwietnia 2015 r., C-96/14, Van Hove, pkt 33; z 20 września 2017 r., C-186/16, Andriuc i in., pkt 35; z 14 marca 2019 r., C-118/17, Dunai, pkt 48; z 3 października 2019 r., C-260/18, Dziubak, pkt 44).

W świetle ustalonego dorobku orzeczniczego Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jest niewątpliwe, że skutkiem

uznania przez sąd określonych postanowień umownych za niedozwolone (nieuczciwe), jest działająca z mocy samego prawa ich bezskuteczność, rodząca konieczność pominięcia ich przez Sąd z urzędu, jak gdyby nigdy nie zostały wprowadzone do umowy (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56, a także wyroki Sądu Najwyższego: z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17, a także zamiast wielu: wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21 grudnia 2016 r. w połączonych sprawach C-154/15, C-307/15 i C-308/15, Francisco Gutiérrez Naranjo i in. przeciwko Cajasur Banco SAU, pkt 61-62).

Nie ulega jednak wątpliwości, że jeżeli eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej gruntownej zmiany (deformacji) umowy, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, to nie można przyjąć, iż strony pozostają związane umową także w części pozostałej po eliminacji nieuczciwych klauzul (art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, stanowiący, że „nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków” (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 694/22).

Przedmiot wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego stanowiła także ostatnia z podnoszonych przez skarżącego kwestii, tj. ewentualnego zarzutu potrącenia roszczenia, który przede wszystkim w tzw. sprawach frankowych nie może być oceniany inaczej niż w przypadku pozostałych stosunków prawnych (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 września 2023 r., I CSK 5/23 i powołane tam orzecznictwo). W przedmiotowej sprawie należy jednak podkreślić, że wbrew wywodom skargi Sąd Apelacyjny nie odmawiał skarżącemu prawa do powołania się na ten zarzut, a jedynie stwierdził, że pozostał on bezskuteczny. Sąd Apelacyjny zwrócił wprost uwagę na brak uprzedniego wezwania powodów do zapłaty (roszczenie restytucyjne jako bezterminowe staje się wymagalne dopiero po wezwaniu do zapłaty, zgodnie z art. 455 k.c.). Skuteczne skorzystanie z zarzutu potrącenia wymaga wymagalności przynajmniej wierzytelności potrącającego,

a skoro roszczenie banku nie było wymagalne, to nie było warunków do wzajemnego umorzenia wierzytelności stron. Sąd odwoławczy zwrócił też uwagę, że podkreślenia przy tym wymaga, iż roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z kapitału nie ma w polskim porządku prawnym podstawy materialno-prawnej, co zresztą potwierdził TSUE w wyroku z 15 czerwca 2023 r., C-520/21.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3 w związku z § 2 pkt 7, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

(R.N.)

[SOP]